

Подаци о произвођачу

Назив	
Адреса	
Телефон	
Број пољопривредног газдинства	

Подаци о биљној врсти

Подручје	
Општина	
Катастарска општина	
Потес	
Прегледана површина	
Поријекло биљног материјала	
GPS координате	
Врста биљке домаћина	
Сорта	
Дијелови биљке који се узоркују	

Примједбе:

Одговорно лице
произвођач / власник биља:Овлашћено лице
за преглед:

ПРИЛОГ 4.

Табела 1. Број узорака за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства инфекције *Acidovorax citrulli* у производним усевима, пољопривредна газдинства и код произвођача расада у Републици Српској

Подручје	Биљке домаћини из фамилије Cucurbitaceae
Република Српска	47
Укупно	47

* Извршити визуелни преглед и узимање узорака за лабораторијско тестирање на биљкама домаћинима у зависности од њихове заступљености.

Табела 2. Број службених узорака из увоза и из увозног сјемена у промету за лабораторијско испитивање присуства *Acidovorax citrulli*

Узорци	Број визуелних прегледа са узорковањем ради тестирања латентне инфекције
Увезене пошљике биљки домаћина и увезено сјеме у промету	3
Укупно	3

Табела 3. Укупан број узорака за Програм посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* на подручју Републике Српске у 2021. години

Узорковања и визуелни прегледи	Број визуелних прегледа са узорковањем за лабораторијско испитивање
Производни засади, пољопривредна газдинства и произвођачи расада у Републици Српској (Табела 1)	47
Увоз (Табела 2)	3
Укупно	50

ПРИЛОГ 5.

Образац 1. Резултати Програма посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* – проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице на подручју Републике Српске у 2021. години, спроведеног у производним засадама, регистрованим расадницима, пољопривредним газдинствима и на окућницама.

Редни бр.	Произвођач/власник	Регистар	Општина	Врста	Мјеста узорковања / површина узорковања (ha)	Датум прегледа/ узорковања	Лице које је узорковало	ХУ координате	Број записника	Број извјештаја	Резултат

Образац 2. Резултати Програма посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* – проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице, спроведеног на граничним прелазима и из увозног сјемена у промету

	Пошљике из увоза и увезеног сјемена у промету
Број узорака	Биљке домаћини из фамилије Cucurbitaceae
Број позитивних узорака	
Број негативних узорака	

Образац 3. Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством *Acidovorax citrulli* – проузроковача бактериозне мрљавости плодова лубенице на подручју Републике Српске у 2021. години

	Произвођачи расада, производни усеви и пољопривредна газдинства	Увоз и увозно сјеме у промету	Укупно
Број узорака за лабораторијску анализу			
Број позитивних узорака			
Број негативних узорака			

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронском облику потребно је доставити Министарству, на имејл адресу mps@mps.vladars.net.

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2021. године.

804

На основу члана 31. Закона о заштити здравља биља у Републици Српској (“Службени гласник Републике Српске”, број 25/09) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи (“Службени гласник Републике Српске”, број 115/18), министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРОГРАМ
ПОСЕБНОГ НАДЗОРА НАД ПРИСУСТВОМ
RHIZOCTHORA FRAGARIAE VAR. RUBI -
ПРОУЗРОКОВАЧА ФИТОФТОРОЗЕ МАЛИНЕ НА
ПОДРУЧЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У 2021. ГОДИНИ

Члан 1.

Овим програмом утврђују се мјере, рокови, начин спровођења мјера, субјекти који их спроводе, извори и начин

обезбјеђивања и коришћења средстава, као и начин контроле спровођења мјера посебног надзора над присуством *Phytophthora fragariae* var. *rubi* (Wilcox and Duncan) Man in't Veld - проузроковача фитофторозе малине на подручју Републике Српске у 2021. години.

Члан 2.

Циљ овог програма је утврђивање присуства, односно одсуства карантински штетног организма *Phytophthora rubi* на мјестима уласка пошљки биљака домаћина које се увозе у Републику Српску, у регистрованим расадницима и у производним засадима биљака домаћина.

Члан 3.

(1) Посебан надзор ради детекције карантински штетног организма *Phytophthora fragariae* var. *rubi* спроводи се на цијелој територији Републике Српске.

(2) Подручја рада су мјеста уласка у Републику Српску, мјеста производње садног материјала биљака домаћина, као и производни засади биљака домаћина.

(3) Посебан надзор и мјере надзора на граници и у регистрованим расадницима спроводи Републичка управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: Инспекторат).

(4) Институције које имају овлашћење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде (у даљем тексту: Министарство) за спровођење послова од јавног интереса у области дијагностике штетних организама и заштите здравља биља за штетни организам из става 1. овог члана (у даљем тексту: овлашћене институције) спровode посебан надзор у производним засадима биљака домаћина.

(5) Овлашћена институција припрема информационе летке са стручним савјетима о начинима спречавања ширења и могућим мјерама контроле патогена и вектора.

(6) Програм посебног надзора подразумијева мониторинг који се спроводи над присуством штетних организама (у даљем тексту: мониторинг).

(7) Увозне пошљке које су обухваћене мониторингом не задржавају се на граничном прелазу и за њих фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани промета до добијања резултата лабораторијских анализа.

(8) У случају детекције карантинског штетног организма, Инспекторат предузима све неопходне радње у складу са прописима којима је регулисана ова област.

Члан 4.

(1) Одабир локација извршен је на основу биологије штетног организма, климатских услова за његов развој, географске дистрибуције и величине комерцијалних производних засада и регистрованих расадника врста биљака домаћина.

(2) Биљна врста домаћин овог патогена у Републици Српској је малина (*Rubus idaeus* L.), а остале биљке домаћини овог патогена су: црна малина (*Rubus occidentalis* L.), купина (*Rubus fruticosus* L.), јагода (*Fragariae* × *ananassa*), логанова малина (*Rubus* × *loganobaccus*), Tayberry (*Rubus fruticosus* × *idaeus*), шумска јагода (*Fragaria vesca*).

Члан 5.

Вријеме вршења надзора код регистрованих произвођача садног материјала и произвођача конвенционалних засада малине прописано је на основу животног циклуса штетног организма и фенологије биљака домаћина и врши се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама.

Члан 6.

(1) Визуелни прегледи и узимање службених узорак врше се током сезоне раста, када су симптоми видљиви. Визуелне прегледе и узорковање из производних засада биљака домаћина врше овлашћене институције, уз присуство запослених у Министарству, који обављају послове пружања стручних услуга у пољопривреди и који одређују локацију и засад за узимање узорак.

(2) Број визуелних прегледа и узимање узорак за лабораторијско тестирање биљака домаћина из производних засада које врше овлашћене институције приказан је у Табели 1. у Прилогу 1. овог програма, који чини његов саставни дио, а детаљан приказ броја узорак биће дефинисан Уговором о условима за реализацију и коришћење средстава за финансирање Програма из области заштите здравља биља.

(3) Посебне мјере надзора, узорковање матичних стабала из регистрованих засада и садног материјала из увоза спроводи Инспекторат.

(4) Број визуелних прегледа и узимање узорак за лабораторијско тестирање биљака домаћина из регистрованих расадника приказан је у Табели број 2. у Прилогу 1. овог програма и чини његов саставни дио. Инспекторат шаље шифроване узорке из регистрованих расадника на лабораторијско тестирање овлашћеним институцијама за лабораторијско тестирање.

(5) Број визуелних прегледа и узимање узорак за лабораторијско тестирање биљака домаћина из увоза са граничних прелаза приказан је у Табели 3. у Прилогу 1. овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 7.

(1) Обавезно је уношење GPS позиције, а што се наводи у Записнику о узимању узорак и пријави узорак, који се налази се у Прилогу 2. овог правилника и чини његов саставни дио.

(2) Ток визуелног прегледа и узимање службених узорак приказан је у Прилогу 3. овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 8.

(1) Лабораторијско испитивање узорак врши се у складу са међународно признатим и валидним дијагностичким методама.

(2) Лабораторијски извјештај, поред резултата анализе узорак, мора садржавати методе по којима је вршена детекција.

Члан 9.

(1) Свака локација узорковања уноси се у Фито-Гис апликацију.

(2) На основу резултата спровођења овог програма, узорковања и извјештаја из лабораторија, овлашћена институција и Инспекторат израђују карту локација узорковања користећи Фито-Гис апликацију.

(3) Мапе из става 2. овог члана достављају се Министарству у електронском облику.

Члан 10.

(1) Рок за узимање узорак матичних стабала из регистрованих расадника, производних засада, те достављање узорак овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа је 1. децембар 2021. године.

(2) Коначан извјештај о спроведеном програму, као и карте из члана 9. став 2. овог програма достављају се Министарству до 10. децембра 2021. године.

(3) Рок за узимање узорак из увоза, те достављање овлашћеној лабораторији ради лабораторијских анализа, као и достављање извјештаја од Инспектората је 31. децембар 2021. године.

(4) Сви вршиоци посебног надзора одмах извјештавају Министарство о посебним догађајима током спровођења овог програма, а посебно о свим случајевима откривања штетног организма који је предмет посебног надзора.

(5) У случају откривања штетних организама који су предмет посебног надзора, вршиоци одмах обавјештавају Министарство и Инспекторат, који предузима неопходне фитосанитарне мјере, с циљем спречавања ширења и сузбијања штетног организма, а у складу са прописима из ове области, те о томе обавјештава Министарство.

(6) Укупни резултати овог програма достављају се Министарству на обрасцима 1, 2, 3. и 4, који се налазе у Прилогу 4. овог програма и чини његов саставни дио.

Члан 11.

Спровођење овог програма финансира се из буџета Републике Српске, на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села у 2021. години - право на подстицајна средства за финансирање програма из области заштите здравља биља.

Члан 12.

Ступањем на снагу овог програма престаје да важи Програм посебног надзора над присуством *Phytophthora rubi* - проузроковача фитофторозе малине на подручју Републике Српске у 2020. години ("Службени гласник Републике Српске", број 34/20).

Члан 13.

Овај програм ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 12.03.3-330-1105/21
23. априла 2021. године
Бањалука

Министар,
Др **Борис Пашалић**, с.р.

ПРИЛОГ 1.

Табела 1 – Преглед дистрибуције и броја узорака за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства *Phytophthora fragariae* var. *rubi* у производним засадима у Републици Српској

Подручје	Биљке домаћини (малина, купина, јагода, шумска јагода)
Производни засади	59

Табела 2 – Преглед дистрибуције и броја узорака за визуелни преглед и лабораторијско испитивање присуства *Phytophthora fragariae* var. *rubi* у регистрованим расадницима у Републици Српској

Подручје	Биљке домаћини (малина)
Регистровани расадници	60

Табела 3 – Број службених узорака за лабораторијско испитивање присуства *Phytophthora fragariae* var. *rubi* биљака из увоза из члана 2. став 2. овог програма, које врши Инспекторат на граничним прелазима

Узорци	Број узорака
Увезене попиљке биљака домаћина	3
Укупно	3

ПРИЛОГ 2.

Записник за посебан надзор над присуством *Phytophthora fragariae* var. *rubi* на подручју Републике Српске у 2021. години (Прегледи расадника и производних засада за лабораторијску анализу)

Број: бр. регије – бр. службе – период године – ваш број, година

Нпр.: 01-01а-III-10/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.../2021.

Датум:

Шифре узорка:

Подаци о произвођачу

Назив	
Адреса	
Телефон	
Број пољопривредног газдинства	

Подаци о биљној врсти

Подручје	
Општина	
Катастарска општина	

Потес	
Прегледана површина	
Поријекло биљног материјала	
GPS координате	
Врста биљке домаћина	
Сорта	
Дијелови биљке који се узоркују	
Поријекло расада уколико је производни засад	

Примједбе:

Одговорно лице
произвођач / власник биља:

Овлашћено лице
за преглед:

ПРИЛОГ 3.

ТОК ВИЗУЕЛНОГ ПРЕГЛЕДА И УЗОРКОВАЊЕ

Име: *Phytophthora rubi* (Wilcox and Duncan) Man in 't Veld
Phytophthora fragariae var. *rubi* (Wilcox and Duncan)

Симптоми: Током визуелног прегледа малињака и узорковања на терену потребно је сагледати цијели засад, а посебно обратити пажњу на нагнуте терене, у нижим дијеловима засада гдје се најдуже задржава вода, а гдје се појављују први симптоми болести.

Рани симптоми појаве болести представљају одсуство овогодишњих изданак, што се може уочити у прољеће и рано лето. Најчешће се суши по неколико биљака у групи, смањује се број нових изданак и нема обнављања малињака.

Млади изданци заражене малине се суше и српасто савијају у облику "пастирског штапа". На двогодишњим изданицима заражене малине пуполци не крећу са вегетацијом. Током лета лишће се суши, родне границе жуте и суше се. Јако заражени родни изданци обично се суше прије дозријевања плодова.

Најзначајнији симптоми јављају се на обојелом коријењу. Инфициране биљке имају слабије развијен коријенов систем. Долази до промјене боје коријена, а након скидања коре уочава се мрко-ружичаста боја паренхима, са јасном разликом између зараженог и здравог дијела. Појава болести на коријену и коријеновом врату са јасним прелазом између зараженог и здравог дијела ткива може послужити као поуздан дијагностички симптом фитофторозе малине.

У расадничкој производњи прегледом треба обухватити све сорте биљака домаћина расадничке производње, а узорковати биљке слабог пораста са очигледним сушењем надземног дијела.

Код попиљки из увоза узимати за анализу оне биљке на којима се испољавају горенаведени симптоми на надземном и подземном (коријен) дијелу.

Сваки појединачни узорак узет за лабораторијску анализу из производње, расада или из увоза треба да обухвата од двије до четири цијеле биљке.

Циклус развоја болести: Различите врсте рода *Phytophthora* преживљавају зимску хладноћу и топла, сува лjeta у форми ооспора, хламидоспора или мицелије у инфицираним биљним дијеловима или у земљи.

Расијавање: зараженим садним материјалом, водом, земљом, алатом, обућом.

Изолација: врши се међународно признатим методама наведеним:

Bulletin OEPP/EPPO *Phytophthora fragariae*;

Bonants P, Hagenaar-de Weerd M, van Gent-Pelzer M, Lacourt I, Cooke D, Duncan J, (1997) Detection and identification of *Phytophthora fragariae* Hickman by the polymerase chain reaction, *European Journal of Plant Pathology*, 103(4), 345-355.

Идентификације:

Bulletin OEPP/EPPO *Phytophthora fragariae*;

Cooke DEL, Drenth A, Duncan JM, Wagels G, Brasier CM (2000): A molecular phylogeny of *Phytophthora* and related Oomycetes, *Fungal Genetics and Biology*, 30: 17-32.

ПРИЛОГ 4.

Образац 1 – Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством *Phytophthora fragariae* var. *rubi* у производним засадима у Републици Српској у 2021. години

Phytophthora rubi	Производни засади								
	Регија	малина	купина	јагода	шумска јагода	период узорковања	површина узорковања	број позитивних узорака	број негативних узорака
	Приједор								
	Бања Лука								
	Добој								
	Бијељина								
	Источно Сарајево								
	Градишка								
	Требиње								

Образац 2 – Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством *Phytophthora fragariae* var. *rubi* у регистрованим расадницима у Републици Српској у 2021. години

Phytophthora rubi	Регистровани расадници								
	Регија	малина	купина	јагода	шумска јагода	период узорковања	површина узорковања	број позитивних узорака	број негативних узорака
	Приједор								
	Бања Лука								
	Добој								
	Бијељина								
	Источно Сарајево								
	Градишка								
	Требиње								

Образац 3 – Укупни резултати Програма посебног надзора над присуством *Phytophthora fragariae* var. *rubi* у Републици Српској у 2021. години

Штетни организам	малина	купина	јагода	шумска јагода	број позитивних узорака	број негативних узорака
Phytophthora rubi						

Образац 4 - Списак GPS координата у XY координатном систему са мјеста узорковања

Редни број	Подручје	Власник биља	X координата	Y координата	Вријеме прегледа/узорковања	Биљна врста	Резултат лабораторијске анализе
1.							

	Регистровани расадници	Производни засади, пољопривредна газдинства и окућнице	Јавне површине	Увоз	Укупно
Број узорака за лабораторијску анализу					
Број позитивних узорака					
Број негативних узорака					

Након завршетка Програма посебног надзора, попуњене табеле у електронском облику потребно је доставити Министарству, на имејл mps@mps.vladars.net.

Рок за завршетак наведених послова је 10. децембар 2021. године.